

indruk wekt, t zwaard m traill- t. Zwaard waardrecht den beul altijd, als ze w inge n. dus beteeke- neld praeten- willen of mo- lden. Ik ge- artegen oppo- neen oók, dat kijken als we

alingskwestie- . 290, in zijn ar vader A. : Calvin was e reformeerden ijker. Het onbelang- een redenee-

bekende leer- n bloettijd".) dat het be- en of te ver- teugelen, dan rg gevaarlijke randering" ge- nzen van de

s n.l. over ge- in bepaalde bij machte ven op te tre- reeren! Maar en, waarin de s, tegen hete- rleiders dwin- r zwaard d van straks: aldus de Sy- doodstraf toe. ande manier st behoud van ngen (weer iders, na hun met lichtere nog de dood- gsten moeten

eenkomst ijke verzach- en „coercere" haeretici door it), d.w.z. de n te bedwin- Dat IS haar s bevoegdheid s overheid die manier van t overheid, die gebruikt haar Maar BEIDE et, de andere s dus hetzelf- tusssen ver- onderscheiden sten met de rd-recht be-

onbewust ten- n brugge ge- slechts imagi- al gauw Cal- and tusssen 6" volgens A. beurde kunst-

rmethode van e we letten op net het argu- mag nu ineens roeping t onder-

oochenen, dat nd en onder- egen, dat het id een letwat ult te komen it heeft

m slordig Cal- wat waar is). reekt, dat de geestelijke re- onderscheiden

Vooraf stelt het Rapport in onlosmakelijk verband hier mee evenwel de bewering, dat volgens Calvin „er tweeërlei regeering is: de eerste, die in de ziel of in den inwendigen mensch gelegen is en het eeuwige leven betreft, en de tweede die, alleenlijk tot onderwijzing van de burgerlijke en uitwendige rechtvaardigheid behoort". (IV, 20, 1).

Tweeërlei regeering! Wie krijgt niet den indruk, dat het Rapport hier in dit rebedeild Calvin zelf laat spreken, en dat hij, Calvin, het hier in de zooeven geciteerde woorden heeft over regeering van kerk en van staat? Men moet wel dien indruk krijgen, omdat straks „geconcludeerd" wordt: de kerk mag daarom (omdat het voorgaande gesprokene waar bevonden is) op het gebied der overheid zich niet begeven. Klaar is Kees. „Tweeërlei regeering!" Tweeërlei regeering OVER den mensch!

Maar nu ik eindelijk eens nasla, wat Calvin zelf zegt, verbaas ik me weer over dit synodale stuk met de namen van H. H. Kuyper en H. Bavinck er onder (ook van A. F. de Savornin Lohman). Calvin zegt namelijk niet: „er is tweeërlei regeering", doch: er is een tweevoudige regeering IN DEN MENSCH (in homine). Hoe kan men door weglating van die duidelijke woorden den zin zoo verdraaien? Waarom rekent de ééne deputaat den ander niet na?

Tweeërlei regeering dus IN DEN MENSCH, zegt Calvin.

Dat moet wel terugslaan op Institutie III, 19, 15. Hij spreekt daar (§ 14) over de vrijheid van den christen; deze dankt haar aan Christus' kruisdood (Gal. 5:1, 4). Daarom mogen wij ons niet weder tot slavernij laten verleiden, zoo hoort Calvin Paulus zeggen.

Maar, zoo merkt Calvin op, nu zijn er dadelijk heel wat praatjesmakers, en muiters, en revolutionairen, die komen bewerken: prachtig; we zijn door Christus vrijgemaakt en hebben dus geen enkelen band meer, die ons kan binden; het is gedaan met menselijke instellingen, geen binding meer! (v.g.l. het slot van art. 36, b.v. tegen de Wederdoopers). O neen, o neen, roept Calvin in § 15 uit: op dat niemand zich aan dezen steen, dezen sta-in-de-weg, stoote, moeten we opmerken, dat er tweeërlei regeering in den mensch is: de ééne geestelijk, waardoor de consciëntie tot vroomheid en tot den dienst Gods wordt onderricht, de andere burgerlijk, waardoor de mensch wordt opgevoed tot de plichten van menselijkheid en burgerlijkheid, welke plichten onder de menschen in acht te nemen zijn. Ze heeten wel eens geestelijke en tijdelijke jurisdictie. Want er zijn IN DEN MENSCH als het ware twee werelden, waarover ook verschillende wetten en verschillende koningen kunnen regeeren, aldus Calvin.

En omdat Calvin dit laatste meent, gaat hij nu eerst over het ééne handelen, waarbij hij ons wil waarschuwen tegen het gevaar, dat men wat het evangelie leert over de geestelijke vrijheid betrekt op de burgerlijke orde. En later (en dit wel in IV, 20), begint hij over deze burgerlijke orde zelf te handelen.

We hebben dus niet te meenen, dat die tweeërlei regeering IN den mensch hetzelfde is als de tweeërlei regeering OVER den mensch, zooals het Rapport ons en zichzelf wil doen gelooven. Ze hangen wel samen, maar zijn niet hetzelfde. Calvin zelf (III, 19, 15) zegt: de kwestie is vrij eenvoudig, maar heel wat menschen maken haar ingewikkeld, omdat ze niet precies genoeg onderscheiden tusssen de uiterlijke rechtspleging (forum) en de rechtspleging (het forum) der consciëntie. De consciëntie, voegt Calvin er dadelijk aan toe, is ook gebonden aan de burgerlijke wetten.

Daarmee VERVALT heel het betoog van het Rapport met zijn tendenz: die twee regeeringen (OVER den mensch) hebben met elkaars terrein niets te maken; de eene mag op dat der andere niet komen.

Hier, in die laatste woorden van het synodale Rapport van 1905, ligt een angelpunt van gereformeerde en A. R. leerwijze. Ik kom tot de pijnlijke ontdekking, dat er in 1905 in Rapporten nog meer ongelukken gebeurd zijn dan ik wist. K. S.

PRATEN OF EERST SCHRIJVEN? VI.

We komen langzamerhand tot het eind. Inzender meent:

In het eerste accord der kerkelijke samenspreking moet de tedere grondtoon der liefdevolle vergevensgezindheid doorklinken.

Ik ben bang, dat vergevensgezindheid, zoodra ze zich als gehoorzaamheidsgezindheid in deze concrete situatie zou belijden (en een deugd moet zich toch niet vermommen als ondeugd, en ook niet verzwijgen wat Philipp. 3:17 spreekt) zou werken als de roode lap op den stier; en inzender is daar juist zoo bang voor. We staan immers voor 'tfeit, dat men ginds openlijk zegt: er is niets (aan ons) te vergeven? We hebben immers goed gehandeld? 1905—1942 was naar de Schrift; de binding

EPISCOPUS INVISIBILIS.

In Amerika is er een groot mysterie. In Washington „Timotheus", het door ds A. G. Barkey Wolf geredigeerde weekblad, had van het wondergerucht het eerste bericht.....

In Washington resideert een Episcopus invisibilis, een onzichtbare bisschop. Als het niet in „Timotheus" stond, dan zou ik weigeren het te gelooven. Maar nu..... Ik houd tenminste „Timotheus" voor betrouwbaar en geloofwaardig, totdat het tegendeel blijkt. Ik weet, dat ds Barkey Wolf van deze laatste formule houdt. Hij zond tenminste destijds een telegram aan de synode van zijn herderlijke denominatie, om bij dié formule te blijven en de daarin vervatte leer te handhaven. Hij zal wel „bezwaard" wezen nu, sinds ze haar tóch vervangen hebben. Maar ik mag niet afdwalen. In Washington resideert een onzichtbare bisschop!

Dat is nu eens écht „mystiek". Om dat te belevens zou je alleen al den sprong over den Oceaan wagen.

Om dat te gaan zien! Als het tenminste niet onzichtbaar was. Maar het is écht. Of het bisschoppelijk ornaat: mijter en kromstaf ook onzichtbaar zijn, weet ik niet. Maar Zijne Eminentie is het wel. En zijn gemeente, zijn diocesis is het ook. Hij is episcopus inpartibus invisibilium, bisschop in de streken der onzichtbaren. Maar het mysterieuze van het geval is, dat deze bisschop van Washington in de streken der zichtbaren wel hoorbaar is. Als u op het punt staat naar bed te gaan geef ik u den raad „De Reformatie" dit keer terzijde te leggen en morgenochtend verder te lezen, want het zou een mensch zijn nachtrust kunnen rooven. Want de onzichtbare spreekt met hoorbare stem. Griezellig gewoon! Hij heeft volgens ds B. W. althans, onlangs deelgenomen aan een bespreking. Een bespreking met zichtbaren. Het liep over de vraag of de kerk — daarmee zal wel de zichtbare kerk zijn bedoeld — bij de evangelisatie ook moet gebruik maken van de advertenties in de groote bladen.

Als ze dat eens aan de menschen van de krant, aan de Heeren van het Hearst Concern en zoo hadden gevraagd, dan hadden die bepaald gezegd: „daar zit wel wat in". En ze hadden gelijk gehad ook. Zaken zijn zaken. Als er niet wat in zit voor de evangelisatie, dan tóch in ieder geval voor de krant. Maar de onzichtbare bisschop van Washington heeft zich tot vijand No: één van de krantenmagnaten gemaakt. Want in de séance, waarin de onzichtbare hoogwaardigheidsbekleeder werd opgeroepen, heeft dié mystieke orakel verklaard — en ds B. W. haást zich het door te geven — „dat Gods geest" (de kleine g is van den bisschop) „niet door advertenties kan worden overgedragen". Als de kerk menschen wil winnen, dan moet ze niet praten. Niet als een zakenman zeggen: „Probeer het eens met ons product". Maar de kerk moet haar product zélf laten zien: „De menschen gaan op het product af en het zichtbaar product van de kerk is het leven van de menschen in de kerk".

Tusssen twee haakjes: als dat waar is, dan moet de kerk met pensioen gaan. Niet meer spreken, maar léven. „Stil gaan zitten léven".

Ik begrijp nu ook, waarom B. W. emeritus gewor-

goed; de schorsingen ook! Juist door te zeggen: wij willen de argumenten over en weer ter toetsing overgeven, hebben wij deze pijnlijke veroordeeling van den tegenstander niet als axioma willen voorop plaatsen in ons eventueel gesprek met hem. Bovendien: niet maar een synode, doch de kerken zijn te zoeken. Tegenover haar past niet de oefening van één deugd, doch van alle. Niet alleen dus vergevingsgezindheid, stel, er zou noodzaak van te vergeven blijken, doch óók waarheidsliefde; rechtsbesef, klare profetie, anti-hiërarchie, en wat dies meer zij.

Inzender ziet schoone mogelijkheden. We zullen ze nagaan. Eerst:

Als U zich eens tot Uw synodale broeders wendde met een bloedend hart (en dat hebt U) en met deze woorden: Broeders, wat spijt het me, dat we niet meer samen avondmaal kunnen vieren, het is mij tot een dagelijks verdriet. Moet dat nu zo blijven?

Wel, dan zouden ze ginds tot mij zeggen: 1e. man, we hebben niet met u, doch met duizenden anderen te doen, u bent toch geen repraesentant, doch slechts één onder uw medegenooten, we hebben toch geen Schilder-zaak?; 2e. we hebben den Heere openlijk geboden om Zijn zegen over de door u ge oefende tucht; 3e. we hebben niet voor niets verklaard, dat u secten en mutterij WILDET aanrichten, in kerken, en we houden niet van wolven in schaapskleezen; 4e. we hebben, ondanks uw schriftelijk verbod, afgekondigd van den kansel van Kampen (voorzitter Impeta en scriba Van den Oever en adviseurs

den is. Hij preekt niet meer, maar hij lééft. Na het advies van den bisschop van Washington gaat hij natuurlijk ook het redacteurschap van „Timotheus" er aan geven en Youth for Christ. Want wóorden baten niet, het léven moet het doen. „Stil léven". Zooals de onzichtbare zei.

U vindt het orakel van dezen onzichtbaren bisschop in „Timotheus" van 27 Juni 1947 op de laatste pagina in de rubriek: „Rond de Kerktafel".

U hebt dat gelezen?..... En niets van de onzichtbaarheid des bisschops daarin ontdekt?.....

Maar, om te begrijpen, dat het hier toch waarlijk een onzichtbaren bisschop betreft, moet U in hetzelfde nummer op pag. 274 het artikel van den heer J. N. Voorhoeve lezen over: „De volkstelling en de kerk".

De Heer Voorhoeve betreurt het, dat bij de volkstelling alléén gevraagd werd: Behoort gij tot een kerkgenootschap of godsdienstige gemeenschap?

„Want", zoo schrijft hij, „nu ging het alleen over de kerken of gemeenschappen en werden zij, die tot Gods onzichtbare kerk behooren en zich niet, of nog niet, bij eenige godsdienstige gemeenschap voegden, gerekend bij de anti-kerkelijken of ongodsdienstigen". En hij schrijft even verder: „Als onze nieuwe hoofdredacteur spreekt over kerktafel, over kerk in 't algemeen, bedoelt hij steeds deze onzichtbare kerk van God, waartoe menschen behooren van allerlei stam en ras en natie, van allerlei kerk en kring en belijdenis — het blijkt, dat niet alle lezers dit verstaan, en daarom grijp ik deze gelegenheid aan, om hierop de aandacht te vestigen".

Ik had het ook nooit verstaan.

En daarom greep ik zeer benieuwd naar de rubriek van den hoofdredacteur Ds A. G. Barkey Wolf „Rond de Kerktafel" om te vernemen, wat deze zoo op het eerste gezicht door het tweede gezicht op die onzichtbare tafel van die onzichtbare kerk zou vinden.

De rubriek bracht een verhaal omtrent theologische doctorsgraden en den bisschop van Washington.

En op grond van de mededeeling van den Heer Voorhoeve, dat het hier de onzichtbare kerk betreft, mag ik toch de conclusie trekken, dat de bisschop van Washington onzichtbaar is, en dat in de onzichtbare kerk promotierecht is?

Of zou Washington ook onzichtbaar zijn? En Amerika? Indien ja, arme K. S., arme ds van Dijk! Voor deze zwerfers op den Atlantischen Oceaan wordt de klacht van den Multatulaanschen Javan: „Wijs mij de plaats, waar ik gezaaid heb"; de vraag van den Griekschen wijze: „Geef me een plaats, waar ik staan kan" veranderd in de klacht: „Wijs ons de plaats, waar we aan land kunnen gaan!"

Ik zou wel eens willen weten, hoe Jo Spier zoo'n onzichtbaren en toch hoorbaar sprekenden „bisschop in de streken der onzichtbaren" teekenen zou. Een mijter, een kromstaf, ter hoogte van de onzichtbare hand, die den kromstaf houdt, een bisschopsring.

Mystiek! U vraagt naar de toepassing? Ach, heel eenvoudig.

Ik wou maar zeggen, dat héél dat fabeltje van die onzichtbare kerk evenals zoo vele als groote mysteriën uitgevende waarheden, met Gods mysteriën niets te maken hebben, maar doodgewone menselijke, al te menselijke mystificatie zijn. Geen geheimnissen, maar verheimelijken.

Er is in de concrete kerk veel onzichtbaar, evenals in den concreten bisschop van Washington. Maar wie nu de kerk onzichtbaar noemt is even dwaas als wie den bisschop van Washington voor onzichtbaar houdt, „tòtdat het tegendeel blijkt". D. E. C.

natuurlijk anderen), dat u aan de gemeenschap „der" gereformeerde kerk van Kampen U onttrokken hebt; 5e., 6e., 7e..... enz. En een niet vergetachtig „hoorder" zou ginds opmerken: de man valt in herhaling, hij komt nu nóg eens aandragen met zijn vredesvoorstel van 13 Dec. 1943, en daar heeft de synode zich immers van afgewend, toen het door het synodelid, ds D. van Dijk, was ingediend als zijn eigen voorstel?

Inzender heeft nóg een perspectief. Ik zou tot „mijn synodale broeders" vervolgens kunnen zeggen:

Door praten kunnen we nooit weer tot elkander komen, om Gods wil, hier is mijn hand, ik van mijn kant ben bereid een streep te halen door alles wat ik gezegd heb, doe Gij van Uw kant het zelfde en laten we alle noodlottige acta de weg van het praec-advies doen volgen, naar de papiermand.

Maar als ik dàt zei, dan zou men ginds mij antwoorden: 1e., 2e., 3e., 4e., 5e., 6e., 7e. (zie boven), 8e. dat eerste zinnetje meent u niet (daar zouden zij gelijk in hebben, ik meen, dat het zwaard des Geestes heel veel kan); 9e. die hand van u interesseert ons niet, zie onder 1e., we hebben de hand b.v. van de Noordeloozenaren noodig, die vreemd zouden opkijken, als we hun een candidaat zóó maar weer praesenteerden, dien ze om 's Heeren wil en op ons bevel (ja, een synode beveelt!) het beroep hebben opgezegd, wijl hij niet zuiver in de leer was! 10e. een streep halen door uw antwoorden op onze vijf vragen? Maar mán, dan zijt ge brutaal, we hebben die vijf vragen gesteld omdat een categorisch ant-